

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยี
การเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

An Evaluation of the Revised Master's Degree Program in Curriculum,
Teaching, and Learning Technology (Teaching English), Faculty of
Education, Chiang Mai University

นิธิดา อติภทรนันท์ (Nitida Adipattaranan)*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษหลักสูตรปรับปรุงพ.ศ.2555คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย คณาจารย์ที่สอนในสาขาวิชา จำนวน 5 คน มหาบัณฑิต และนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน ผู้บังคับบัญชามหาบัณฑิต จำนวน 4 คน เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านบริบท ประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วยคุณลักษณะและคุณภาพผู้สอน และทรัพยากรในการดำเนินการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ

3) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยการบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4) ด้านผลผลิต ประกอบด้วยคุณลักษณะของบัณฑิต และคุณภาพของบัณฑิต มีความเหมาะสมในระดับมาก และมากที่สุดตามลำดับ

5) แนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ พบว่าควรให้ความสำคัญกับด้านทรัพยากรดำเนินการ และเพิ่มกระบวนการนิเทศวิทยานิพนธ์เพื่อติดตามและเร่งรัดการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

คำสำคัญ: 1. การประเมินหลักสูตร 2. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต 3. การสอนภาษาอังกฤษ

* รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

The purposes of this research were 1) to evaluate the Master of Education Program in Curriculum, Teaching, and Learning Technology (Teaching English) Revised Version 2012, Faculty of Education, Chiang Mai University, 2) to develop the curriculum to meet the quality and efficiency of the current situation. The data providers included 5 teaching staff, 44 graduates and current Master's students, and 4 graduates' employers. The instruments for data collection were questionnaires, the interview questions, and focus group records. The data were analyzed by mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were as follows:

- 1) Context, which was comprised of structure, objectives, and content of the curriculum, was rated appropriate at the highest level.
- 2) Input, which was comprised of characteristics and quality of the teaching staff, and the resources, was rated appropriate at the highest level and at the high level, respectively.
- 3) Process, which was comprised of curriculum administration, learning and teaching management, evaluation, and thesis advisors, was rated appropriate at the highest level.
- 4) Product, which was comprised of graduates' characteristics and graduate quality, was rated appropriate at the high level and the highest level, respectively.
- 5) Guidelines on developing curriculum should put more emphasis on resources, and create thesis seminar courses in order to follow, support and encourage students to complete their thesis in good time.

Keyword: 1. Program Evaluation 2. Master of Education 3. Teaching English

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประชากรของประเทศให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีระเบียบแบบแผน และมีคุณภาพย่อมต้องอาศัยรายละเอียดข้อมูลการจัดการศึกษาของหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักสูตรถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาเพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหากระบวนวิชาที่ต้องเรียนรวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆเพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์หลักของหลักสูตร สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิทยาการเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับสังคมและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ หลักสูตรซึ่ง

เป็นหัวใจในการจัดการศึกษาจึงควรต้องมีการปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้พัฒนาหลักสูตรจึงควรที่จะพิจารณา ตรวจสอบ วิเคราะห์ขั้นตอนต่างๆของหลักสูตรว่ามีข้อบกพร่องในด้านใดที่ควรปรับปรุงแก้ไข มีด้านใดที่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (เสริมศรี ไชยศรี 2528, หน้า 151-152) หลักสูตรที่ดีต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน (ทิตนา แคมมณี, 2540, หน้า133)

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เปิดทำการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นเวลา 5 ปีการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดให้มีการปรับหลักสูตรทุกๆ 5 ปี (สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2558) ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นสมควรที่จะประเมินหลักสูตรดังกล่าวเพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรอบแนวคิด

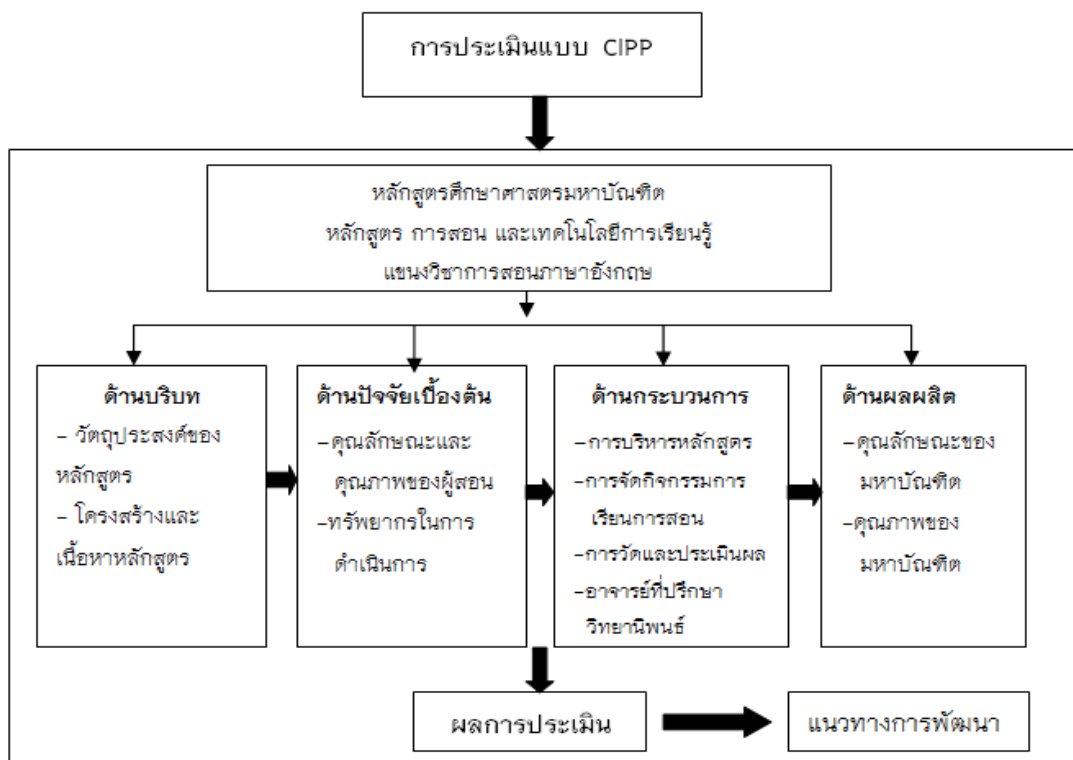
รูปแบบการประเมิน CIPP (Stufflebeam and others, 1971) เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายมานานหลายสิบปี โดยเฉพาะในวงการศึกษ การประเมินแบบ CIPP นี้เป็นการประเมินผลทางการศึกษาเป็นกระบวนการการบรรยายการหาข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางเลือก โดยมีสิ่งสำคัญที่จะต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน บริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต(Product) รูปแบบการประเมิน CIPP ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการลงมือทำ ดังนั้นจึงมีความพิเศษที่นำมาใช้กับการประเมินโครงการที่มีบริบททางสังคมที่เป็นปัจจุบัน ในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยทำการประเมินแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านบริบท (Context) เป็นการประเมินความชัดเจน ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย คณาจารย์ และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร ได้แก่ ตำรา อุปกรณ์การเรียนการสอน และสถานที่

1.3 ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา

1.4 ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการทำงาน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร



แผนภาพที่ 1 แสดงประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และ เทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

1. คณาจารย์ที่สอนสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2555-2558 จำนวน 5 คน
2. มหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2558 จำนวน 15 คน
3. นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 41 คน

4. ผู้บังคับบัญชามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สำเร็จในปีการศึกษา 2557-2558 จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้มีจำนวน 6 ฉบับประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประเมินโดยมหาบัณฑิต และนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2558 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .86 ผู้ประเมินได้กำหนดกรอบหรือประเด็นสำคัญแยกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

ตอนที่ 3 คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาระงานสอน

ตอนที่ 4 ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการในหลักสูตร

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของมหาบัณฑิต (แบบประเมินตนเอง)

2. แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สำหรับผู้บังคับบัญชาที่มหาบัณฑิตปฏิบัติงานในสถานศึกษาแห่งนั้นเป็นผู้ประเมิน

3. แบบสอบถามสำหรับคณาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้สอนต่อกระบวนการเรียนการสอนของตนเองรับผิดชอบ แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นความเหมาะสมของกระบวนการเรียนการสอนในด้านคำอธิบายกระบวนการเรียน วัตถุประสงค์ จำนวนหน่วยกิต และเนื้อหา ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ

4. แนวทางการสนทนากลุ่มตัวแทนนักศึกษาและมหาบัณฑิต

5. แนวทางการสนทนากลุ่มคณาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความดังนี้

คะแนน	แปลความ
3.50-4.00	มากที่สุด
2.50-3.49	มาก
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 4 ถึง ฉบับที่ 6 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เป็นข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลในลักษณะบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า

1. ด้านบริบท ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร มีผลการประเมินดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์หลักสูตร ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกข้อมีความชัดเจนในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบันในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุด

1.2 ผลการประเมินความสอดคล้องของกระบวนวิชาบังคับตามแขนงและกระบวนวิชาเลือกในหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพบว่ากระบวนวิชาบังคับ 3 กระบวนวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมตั้งแต่ 3.24 ถึง 3.50 ส่วนกระบวนวิชาบังคับตามแขนงทุกกระบวนวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมตั้งแต่ 3.50 ถึง 3.74 ส่วนกระบวนวิชาเลือก 3 กระบวนวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมตั้งแต่ 2.85 ถึง 3.17

1.3 การจัดกลุ่มกระบวนวิชาบังคับ กระบวนวิชาบังคับตามแขนงและกระบวนวิชาเลือกมีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในแต่ละภาคการศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวม 3.73 ในระดับมากที่สุด

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วย คุณลักษณะและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน ทรัพยากรในการดำเนินการ มีผลการประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินคุณวุฒิและคุณภาพของผู้สอน มีค่าเฉลี่ยรวม 3.84 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาคุณลักษณะและคุณภาพของอาจารย์เป็นรายข้อพบว่า มีคุณวุฒิเหมาะสมในแขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษมีระดับคะแนนเฉลี่ย สูงสุด ระดับคะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือ มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนธรรมและเมตตาธรรม และช่วยเหลือผู้เรียนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และมีวินัยและความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้เรียน

2.2 ผลการประเมินทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการในหลักสูตร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยด้านอาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน คือ 3.48 อยู่ในระดับมากและค่าเฉลี่ยด้านแหล่งวิทยาการ คือ 3.30 อยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การบริหารหลักสูตร การเตรียมการเรียนการสอน การดำเนินการสอน การวัดและการประเมินผล และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีผลการประเมินดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารและการจัดการด้านหลักสูตรโดยพิจารณาจากการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร การจัดทำแผนการบริหาร และการสอบถามอาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรและผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการหลักสูตร ได้ข้อมูลดังนี้ กรรมการบริหารหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 1 คน และกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 2 คน ส่วนประธานแขนงวิชาภาษาอังกฤษเป็นบุคคลคนเดียวกับประธานกรรมการบริหารหลักสูตร มีการจัดทำแผนการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณาจารย์ที่สอนในหลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีการจัดทำแผนการเรียนของนักศึกษาตลอดหลักสูตร มอบหมายกระบวนวิชาต่างๆให้คณาจารย์ตามความรู้ และความสามารถ มีระบบประกันคุณภาพทั้งหลักสูตร กล่าวคือ ก่อนทำการสอนทุกกระบวนวิชาของภาคการศึกษา อาจารย์ผู้สอนจะต้องทำ มคอ 3 (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ) เพื่อวางแผนการสอน และเมื่อสิ้นภาคการศึกษาจะต้องทำ มคอ 5 เพื่อประเมินการสอน และสรุปการจัดการเรียนการสอน สุดท้ายเมื่อสิ้นปีการศึกษาจะต้องทำ มคอ 7 เพื่อประเมินผลการสอนทั้งปีการศึกษา มีการประชุมพิจารณาหัวข้อโครงร่างวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา มีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2 ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการเตรียมการเรียนการสอนในทุกด้าน ทั้งด้านการเตรียมการเรียนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการสื่อสารและการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเตรียมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยรวม 3.55 ด้านการดำเนินการสอนมีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.61 ส่วนด้านการสื่อสารและการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.62 และด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.69

3.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.89 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีระดับคะแนนสูงสุดคืออาจารย์ให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วย คุณลักษณะของมหาบัณฑิตและคุณภาพการปฏิบัติงานมีผลการประเมินดังนี้

4.1 ผลการประเมินตนเองของนักศึกษาและมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.33 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายการที่ปฏิบัติพบว่า นักศึกษา มีโอกาสทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้ความรู้จากวิชาวิจัยที่เรียนไป ใช้ความรู้การเรียนรู้ภาษาที่สอง ไปใช้ในการสอนหรือปรับปรุงการสอน และใช้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนและให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ในระดับมากที่สุด

4.2 พบว่า ผลประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษจากผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยรวม 3.85 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความสามารถในการเรียนรู้งาน รู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน มีการวางแผนในการทำงาน ทำงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบในการทำงาน มีความตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจต่อผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

5.4.1 ด้านบริบท นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาบัณฑิตและคณาจารย์ผู้สอนเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มีความชัดเจน ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบันในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่พบว่าผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักสูตรเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ส่วนอาจารย์ผู้สอนกระบวนวิชา 066752 แนวทางการสอนภาษาอังกฤษ เสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาทางการศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในการพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ แผนการศึกษาของหลักสูตรกำหนดให้นักศึกษานำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษาที่ 1 เท่าที่ผ่านมานักศึกษาทุกคนปฏิบัติด้วยความเร่งรีบและมีความกดดันสูง หากเพิ่มเนื้อหาในการศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัยในกระบวนวิชาดังกล่าวซึ่งเปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 1 น่าจะเอื้อประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ในวงวิชาการด้านการสอนภาษาอังกฤษ และแนวทางการทำวิจัยมากยิ่งขึ้น

ส่วนกรณีที่มีนักศึกษาต่างชาติมาเรียนในแขนงวิชานี้ทั้งที่ไม่ใช่หลักสูตรนานาชาตินั้น ควรจะพิจารณาว่าเป็นจุดแข็งของหลักสูตรที่สามารถบริหารจัดการและมีนักศึกษาต่างชาติสำเร็จการศึกษามาได้หลายรุ่น ด้วยธรรมชาติของกระบวนวิชาบังคับ และกระบวนวิชาเลือกในแขนงการสอนภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอน

จะดำเนินการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนการเรียนกระบวนวิชาบังคับร่วม 3 กระบวนวิชาคือ 088700 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 088708 เทคโนโลยีการเรียนรู้ร่วมสมัย และ 088791 สัมมนาวิจัยทางหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้รวมทั้งกระบวนวิชาบังคับนอกสาขา 055771 วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษานั้น นักศึกษาเหล่านี้ตระหนักดีว่าเป็นความรับผิดชอบของนักศึกษาเองที่จะต้องขวนขวายและมีความพยายามในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนน้อยจากการสนทนากับอาจารย์ผู้สอนในกระบวนวิชาดังกล่าว ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่า หัวข้อในการบรรยายจะใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอทาง Power Point และจะบรรยายโดยใช้ภาษาอังกฤษบ้าง นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนได้ให้รายชื่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในแต่ละกระบวนวิชาอยู่แล้ว

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าทั้งนักศึกษาระดับปริญญาโทและมหาบัณฑิตเกือบทั้งหมดเป็นผู้ทำงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ก่อให้เกิดบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน การทำงานต่างสถานที่ และต่างบริบท ยิ่งไปกว่านั้นนักศึกษายังสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนในสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษนี้ไปทดลองสอนหรือประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเองทันที จากการสนทนากลุ่มกับตัวแทนนักศึกษาระดับปริญญาโทและมหาบัณฑิต ทราบว่า หลายคนมีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนมาเช่นวิธีการสอนต่างๆ ความรู้ทางด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปนำเสนอให้กับครูในกลุ่มโรงเรียนบ้าง ศูนย์เครือข่ายการศึกษาบ้าง หากพิจารณาในด้านการพัฒนาหลักสูตร เชื่อว่ามหาบัณฑิตย่อมมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ได้หลายบริบทขึ้นอยู่กับการศึกษาที่แต่ละคนสังกัด ส่วนมหาบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระทางด้านการศึกษานำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพที่หลากหลายเช่น เป็นเจ้าของกิจการบ้านภาษา เป็นผู้ผลิตหนังสือเรียนให้กับสำนักพิมพ์

5.4.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วยด้านคุณวุฒิและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนมีผลการประเมินความเหมาะสมรายข้อและภาพรวมในระดับมากที่สุด เพราะอาจารย์ผู้สอนทุกท่านมีความรู้ความชำนาญ มีคุณวุฒิตรงตามสาขาที่สอน มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อีกทั้งเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้เรียน มีขั้นตอนธรรมและเมตตาธรรม และให้เวลากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

ส่วนด้านทรัพยากรในการดำเนินการนั้นผลการประเมินพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดคล้อยกับผลการวิจัยของ วชิระ จันทราช (2554) ที่ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่าองค์ประกอบต่างๆด้านปัจจัยนำเข้าได้รับการประเมินอยู่ในระดับมาก มีการเสนอให้เพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเพื่อการศึกษา ค้นคว้าของนักศึกษา ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ที่จะมีส่วนในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด และประสงค์ให้ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์อำนวยความสะดวกการให้บริการ interlibrary loan จากการสนทนากับบรรณารักษ์ของคณะได้รับข้อมูลว่า นักศึกษาสามารถเสนอชื่อหนังสือที่สนใจเพื่อทางห้องสมุดจะได้พิจารณาจัดซื้อ โดยเข้าไปแนะนำชื่อหนังสือได้ที่เว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่หรือนำชื่อหนังสือที่สนใจได้ในกล่องแสดงความคิดเห็นของห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ ส่วนการใช้บริการ interlibrary loan นั้นห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ไม่

สามารถให้บริการได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายจึงมีความจำเป็นที่นักศึกษาต้องไปกรอกข้อมูลและชำระค่าถ่ายเอกสาร และค่าจัดส่งในเบื้องต้นก่อนดำเนินการ ณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้นักศึกษาสามารถใช้บริการ WorldCat เพื่อยืมหนังสือจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ทางออนไลน์

ส่วนด้านไอศตทัศน์อุปกรณ์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายทึบแสง และเครื่องฉาย Power Point มีข้อคิดเห็นว่อุปกรณ์เหล่านี้ที่ใช่มานาน ควรได้รับการดูแลและตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ ส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์ควรให้อยู่ในสภาพปลอดไวรัสเสมอ จากการสนทนากับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไอศตทัศน์ศึกษาได้ข้อมูลว่ทางฝ่ายไอศตทัศน์ศึกษาได้ลงโปรแกรมด้านไวรัสไว้ ในคอมพิวเตอร์แล้ว การปิดเครื่องแล้วเปิดใหม่จะสามารถป้องกันไวรัสที่มากับการใช้อยู่ก่อนหน้านี้ได้ เมื่อนักศึกษามาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์นำเสนองานควรสแกน USB flashdrive ของตนเองก่อนใช้เสมอเพื่อป้องกันไวรัสที่อาจมากับ USB flashdrive ส่วนไอศตทัศน์อุปกรณ์ที่มีอายุการใช้งานทางคณะศึกษาศาสตร์มีการจัดงบประมาณเพื่อเปลี่ยนใหม่รองรับอยู่แล้ว

5.4.3 ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ที่ปรึกษาและการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมทุกด้านในระดับมากที่สุด ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนที่ทำการเตรียมสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ความใกล้ชิด ใหเวเวลา และติดตามการความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ ส่วนด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาทราบภาระงานที่ต้องปฏิบัติ สัดส่วนของงานและการสอบรวมถึงเกณฑ์การประเมิน เมื่อได้รับประมวลวิชาจากผู้สอนในแต่ละกระบวนการวิชาในต้นภาคเรียนแล้ว

5.4.5 ด้านผลผลิต คุณลักษณะของมหาบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนคุณภาพของมหาบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในรายข้อและภาพรวม มหาบัณฑิตมีความภาคภูมิใจที่ได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปเผยแพร่ แบ่งปันประสบการณ์กับครูในกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ภาษาที่สอง เทคนิคการสอน ด้านคอมพิวเตอร์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และการทำวิจัย ส่วนด้านที่มหาบัณฑิตมีความประสงค์อยกให้จัดเพิ่มคือโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสถาบันอื่น ในปีการศึกษา 2555 และ 2556 ทางแขนงได้จัดโครงการศึกษาดูงานโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร หลายแห่งได้แก่ โรงเรียนตรุณสิขาลัย โรงเรียนปัญญาทัย โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนเพลินพัฒนา และโรงเรียนอมตยกุล จากการเสนอของนักศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ส่วนในปีการศึกษา 2557 และ 2558 ทางแขนงได้จัดโครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นับได้ว่ทางสาขาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงการสอนภาษาอังกฤษได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ เรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกับสถาบันอื่น นอกเหนือจากการศึกษากระบวนการวิชาต่างๆในหลักสูตร

ส่วนผู้ใช่มหาบัณฑิตแสดงความคิดเห็นว่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกรายข้อและภาพรวม ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาหลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ แขนงวิชาภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีลักษณะความเป็นผู้นำ

ในการพัฒนาหลักสูตรจึงควรให้ความสำคัญกับด้านทรัพยากรดำเนินการ การส่งเสริม ติดตามและ การเร่งรัดการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเพื่อให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด ประเด็นหลังเป็นข้อสังเกตของ คณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ว่านักศึกษาเมื่อเรียนจบกระบวนการวิชาแล้วมักจะขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่

ปรึกษาวิทยานิพนธ์และขาดการดำเนินงานวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่องด้วยหลายสาเหตุ แนวทางหนึ่งที่ อาจจะแก้ปัญหานี้ได้คือ เมื่อนักศึกษาลงทะเบียนเรียนครบกระบวนการวิชาที่กำหนด 3 ภาคเรียน ทางแขนงวิชาควร จัดกระบวนการวิชาสัมมนาวิทยานิพนธ์ในภาคเรียนที่ 4 เพิ่มประมาณ 2-3 ครั้งเพื่อเป็นการเร่งรัดและติดตามการทำ วิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โครงการดังกล่าวน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และสำเร็จการศึกษาในเวลาใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และ เทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปรับกระบวนการวิชา 066752 แนวทางการสอนภาษาอังกฤษ โดยเพิ่มเนื้อหาด้านการศึกษาและ วิเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาใน การพัฒนาโครงสร้างวิทยานิพนธ์

2. จากผลการประเมินพบว่าคอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย จอรับภาพของบางห้องเรียนอยู่ในสภาพ ไม่พร้อมใช้ ควรได้รับการดูแล นอกจากนี้ห้องสมุดควรชี้แจงหรือประกาศเรื่องการให้นักศึกษาทุกระดับมีส่วน เสนอชื่อหนังสือเพื่อการจัดซื้อหนังสือเข้าในห้องสมุดคณะ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทราบ และมีส่วนในการเสนอชื่อหนังสือที่สนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนจนกว่าจะ ทำวิทยานิพนธ์และตีพิมพ์ผลงานเสร็จ

2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยทางด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อถอดบทเรียน ทางด้านการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้แนวการสอนต่างๆ และในระดับต่างๆ

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาที่พร้อมที่จะเรียนรู้แบบชี้นำ ตนเองและประยุกต์ใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 ในการศึกษาและพัฒนาตนเอง

4. ควรมีการศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในรูปแบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ทีศนา แหมมณี (2540). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: โครงการ พัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี
- มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สืบค้นจาก <http://www.educ.su.ac.th/images/research/57/20.pdf> (6 ส.ค. 2559)
- วชิระ จันทราช (2554). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่3 ฉบับที่1, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554)
- สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษภายใน ระดับหลักสูตรประจำปี 2558 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสริมศรี ไชยศร. (2528). ระบบหลักสูตร-การสอน พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่ : โรงพิมพ์พระสิงห์การพิมพ์
- อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร และคณะ. (2556). รายงานการวิจัย การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร สืบค้นจาก <http://www.educ.su.ac.th/2013/images/stories/reserch/55-56/13.pdf>

ภาษาต่างประเทศ

- Stufflebeam, D. L. and others. (1971). Educational Evaluation and Decision Making. Itasca.: Ill Peacock. Inc.